

ECHTSCHIEDING

**14 februari:
Valentijnsdag**

Echtscheiding

Valentijnsdag is de dag waarop mensen een kaart of een boeket bloemen sturen naar iemand op wie ze verliefd zijn. Het is de dag van romantiek en beginnende relaties. Volgens een van oudsher bekende rij volgt na verliefd verloofd en getrouwd. Maar vaak volgt dan nog: gescheiden. Bovendien besluiten sommige mensen niet te trouwen met hun levenspartner maar wel samen te wonen en kinderen te nemen. Ook sommige ongehuwde paren gaan na verloop van tijd uit elkaar. Voor kinderen verandert het leven drastisch als hun ouders uit elkaar gaan en als één van hun ouders een nieuwe levenspartner vindt. Deze lesbrief laat zien hoe kinderen deze veranderingen ervaren.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs (10-12 jaar)

Doelstellingen

- De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen hoe mensen een huwelijk of samenlevingscontract sluiten of ontbinden;
- De leerlingen kunnen uitleggen welke namen mensen in Nederland hebben en waarom;
- De leerlingen kunnen uitleggen dan wel uit eigen ervaring vertellen waarom kinderen van ouders die uit elkaar gegaan zijn niet altijd het recht kunnen uitoefenen om met beide ouders om te gaan;
- De leerlingen hebben nagedacht dan wel uit eigen ervaring verteld wat er in het leven kinderen verandert als één van hun gescheiden ouder een nieuwe levenspartner vindt.

Kerndoelen en vakken

Oriëntatie op mens en wereld

Samenleving

- 16 De leerlingen kunnen enkele aspecten van groepen in onze samenleving beschrijven waaronder in elk geval:
- kenmerken van leefeenheden, overeenkomsten en verschillen;
 - enkele vormen van groepsgedrag en factoren die daarvoor bepalend zijn;
 - emancipatie.

Gezond en redzaam gedrag

24 De leerlingen weten dat zichzelf en andere mensen sociale en affectieve behoeften hebben:

- ze kunnen opkomen voor zichzelf:
- ze kunnen rekening houden met anderen.

Dank

Illustraties zijn met toestemming ontleend aan CMO en zijn licentiegevers en aan SOS-Papa.

W

werkbladen

Verliefd, verloofd, getrouwd / samenwonend

Iedereen is wel eens verliefd geweest. Op Valentijnsdag sturen mensen een kaartje of boeket bloemen naar iemand op wie ze verliefd zijn.

Twee Valentijnskaarten

1. Wie zou jij een Valentijnskaart willen sturen?
2. Ontwerp je eigen kaart en verstuur die. Dat mag ook anoniem.

Trouwen of samenwonen

Soms klikt het tussen twee mensen die verliefd op elkaar zijn. Ze gaan samenwonen. Sommige stellen verloven zich en trouwen daarna. Een stel bestaat niet altijd uit een man en een vrouw. Het kunnen ook twee mannen of twee vrouwen zijn. Volgens de Nederlandse wet mag een man ook met een andere man trouwen en een vrouw met een andere vrouw.

Mensen trouwen met elkaar voor de wet. Dan vraagt de ambtenaar die de huwelijksluiting leidt aan één van de partners of die de andere tot wettige echtgenoot wil nemen. Die zegt: 'Ja, ik wil.' Daarna stelt hij dezelfde vraag aan de andere partner. Als die óók zegt 'Ja, ik wil', dan ondertekenen beide partners en de ambtenaar een huwelijksakte. Bij de huwelijksluiting moeten ook twee, drie of vier getuigen zijn. Ook die ondertekenen de akte.

Wie voor de wet getrouwd is, hoeft niet met zijn of haar partner onder één dak te gaan wonen, maar gebruikelijk is het wel. Ook moet de ene partner ervoor zorgen dat de andere voldoende kleding, voedsel en andere dingen heeft en omgekeerd.

Sommige stellen willen niet trouwen maar laten bij een notaris een samenlevingscontract maken. Daarna laten ze zich door de burgerlijke stand registreren als 'samenlevend', of 'samenwonend'.

'Samenwonend' betekent altijd: samen leven onder één dak en 'samenlevend' betekent: samen levend, al of niet onder één dak. Er moeten twee, drie of vier getuigen bij zijn. De ambtenaar maakt een akte. De partners, de ambtenaar en de getuigen ondertekenen die.

3. Naast trouwen voor de wet kun je ook nog op een andere manier trouwen? Welke is dat? Wat is het verschil tussen deze vorm en trouwen voor de wet?

Alle kinderen moeten een naam en een thuis krijgen

Als er een kind geboren wordt, moeten zijn ouders hem een naam geven. Het maakt niet uit of de ouders getrouwd zijn of een samenlevingscontract hebben. Ze geven hun kind aan bij de burgerlijke stand. Ieder kind dat in Nederland geboren wordt, moet worden aangegeven. Ook is er een verdrag waarin staat dat ieder kind recht heeft op een naam (Artikel 7). Dat verdrag is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties. Nederland heeft dit verdrag ondertekend en moet zich daar aan houden.

Bij de aangifte krijgt het kind een roepnaam, één of meer voornamen en een familienaam of achternaam. Bij mensen die getrouwd zijn, mag het eerste kind de achternaam van de éne of de andere ouder krijgen (meestal vader of moeder). Komen er meer kinderen, dan moeten die dezelfde achternaam krijgen als het eerste kind. Als de ouders een kind adopteren, krijgt die dezelfde achternaam als de andere kinderen. Bij ouders die niet met elkaar getrouwd zijn, gaat het geven van namen anders. De man moet bij de ambtenaar van de burgerlijke stand zeggen dat hij de vader is van het kind. Dan krijgt het kind de achternaam van de vader. Wil de man dat niet doen, dan krijgt het kind de achternaam van de moeder. Kinderen van een ongehuwd stel hoeven niet allemaal dezelfde achternaam van een van de twee ouders te hebben.

Volgens de wet moeten de ouders ook voor hun kinderen zorgen net zoals ze voor elkaar moeten zorgen. Dat wil zeggen dat ze onderdak moeten geven, voldoende kleding, voedsel enzovoort. Ook moeten ze ervoor zorgen dat de kinderen zich thuis voelen. Deze twee plichten houden op als hun kind meerderjarig (= 18 jaar oud) wordt.

4. Als een stel één kind heeft, wanneer kunnen beide partners de echte of biologische ouders van het kind zijn? En als beide partners dat niet zijn, hoe is het kind in huis gekomen?
5. Op dit werkblad wordt één van de kinderrechten genoemd. Noem nog drie zaken op waar kinderen volgens jou recht op hebben.

Kind tussen twee ouders

Sommige stellen die niet getrouwd zijn, gaan uit elkaar. Één op de drie huwelijken eindigt met een echtscheiding. Voor veel kinderen verandert hun leven omdat hun ouders niet meer bij elkaar willen blijven wonen.

Niet meer onder één dak

Partners met een samenlevingscontract die uit elkaar gaan, proberen dat met een notaris of een advocaat te regelen. Daarna laten ze hun contract door een ambtenaar van de burgerlijke stand ontbinden. Komen ze er niet zelf uit, dan vragen ze een rechter om de zaak te regelen.

Gehuwde paren die uit elkaar willen gaan, moeten altijd naar een rechter om dat te laten regelen. Sommigen willen alleen apart gaan wonen en laten hun huwelijk niet ontbonden. We spreken dan van scheiding van tafel en bed. Anderen laten ze hun huwelijk wél ontbinden; dat heet dan echtscheiding.

Een echtscheiding wordt altijd door een rechter verricht. Hij noemt daarbij het huwelijk ontbonden en laat dat in de huwelijksakte zetten. Als een stel uit elkaar gaat, komt het vaak voor dat één van de partners minder inkomsten heeft (meestal de vrouw) omdat zij geen geld meer krijgt van de andere partner. Wat er overblijft, is niet genoeg zijn om van rond te komen, vooral als zij één of meer kinderen in huis heeft. Dan zegt de rechter dat de andere partner haar alimentatie moet betalen. Dat is een geldbedrag dat elke maand moet worden betaald.

Recht op een vader en een moeder

Als de ouders van een kind uit elkaar gaan, houdt het kind niet alleen zijn roepnaam en voornamen, maar ook zijn achternaam. Ook blijven beide ouders de baas over hem. Dat staat in de wet. Maar wie van de ouders moet voor hem of haar blijven zorgen?

In artikel 9 van het verdrag over kinderrechten staat dat ieder kind het recht heeft om met zijn vader én zijn moeder om te gaan.

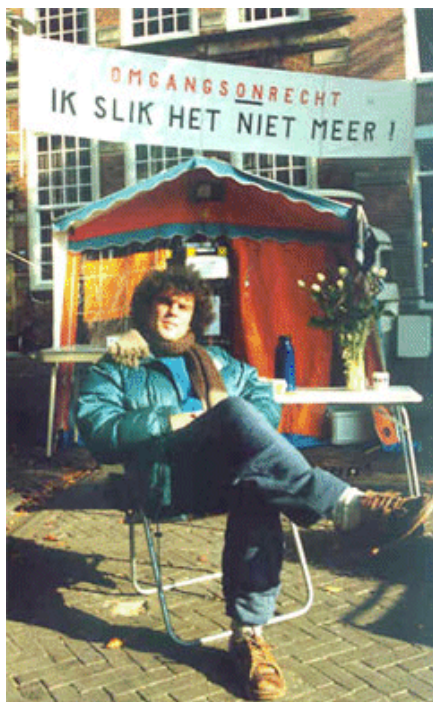
Bij een scheiding houden allebei de ouders hun ouderlijk gezag over het kind. Vaak gaat het kind bij één van de ouders wonen

(vaak de moeder), maar soms woont het kind om beurten bij de een of de ander.

Als het kind bij één van de ouders gaat wonen, heeft de andere ouder recht om het kind van tijd tot tijd te zien (bijvoorbeeld gedurende een of twee weekenden per maand). Als het beter is voor het kind, kan de rechter de andere ouder verbieden om het kind nog te zien. Dat gebeurt niet zo heel vaak.

Ook al zegt een rechter dat het kind met beide ouders contact moet kunnen hebben, gebeurt dat in praktijk vaak niet. Meestal gaat het om vaders die geen contact meer kunnen krijgen met hun kind.

Vaders die dit meemaken, richten op 21 september 1989 de Stichting Dwaze Vaders op. Ze vinden dat hun kinderen tekort komen omdat zij ze niet meer kunnen opzoeken. Ze willen hun kinderen weer kunnen zien. Ook willen ze dat een ouder die zijn kind niet naar de andere ouder wil laten gaan daarvoor gestraft kan worden.

Als ouders besluiten uit elkaar te gaan, hebben hun kinderen daar nooit iets over te zeggen. Maar het is anders als de rechter die de scheiding regelt, moet uitmaken wie de baas blijft over de kinderen wie voor de kinderen blijft zorgen en wie de kinderen alleen mag bezoeken. De rechter moet niet alleen de ouders en hulpverleners vragen wat die ervan vinden. Ook moet hij dat vragen aan de kinderen indien ze tenminste 12 jaar oud zijn.

Een 'Dwaze Vader' protesteert tegen het feit dat hij zijn kind niet meer kan zien.

Parttime-ouders

Niet alle kinderen hoeven één van hun ouders te missen als die uit elkaar gaan. Het komt regelmatig voor dat beide ouders voor hem of haar blijven zorgen.

De negenjarige Daniëlla (niet haar echte naam) uit Nijmegen woont een deel van de week bij haar vader en een deel van de week bij haar moeder. Haar ouders zijn uit elkaar gegaan toen ze nog een peuter was. Ze kan zich niets meer van de echtscheiding herinneren.

-Je woont nu op twee verschillende adressen, hoe is dat geregeld?

"Soms ga ik na school naar mijn vader en die brengt me weer naar school en dan word ik door mijn moeder opgehaald en omgekeerd."

-Heb je op beide adressen een eigen kamer? Hoe doe je dat met spulletjes?

"Ik heb een eigen kamer zowel bij papa als bij mama. Sommige dingen zijn bij de een, andere dingen liggen bij de ander. Soms neem ik ook dingen mee, zoals een knuffel."

-Hoe vind je het om op twee verschillende adressen te wonen? Wat zijn de voordelen?

"Het is altijd anders, "je hebt niet steeds dezelfde kamer, meubels en zo."

-Wat zijn de nadelen?

"Het is irritant dat ik steeds op en neer moet."

1. Als de ouders van een kind uit elkaar gaan, wanneer zou je als kind niet willen dat je nog langer naar één van de ouders blijft gaan?
2. Schrijf een verhaal over je eigen situatie
 - a als je ouders nog bij elkaar wonen. Of:
 - b als je ouders niet meer bij elkaar wonen.
 Vertel daarbij: Hoe is nu de situatie thuis? Voel je je daar prettig bij of niet? Waarom? Wat wil je aan de situatie veranderen om je er prettiger bij te kunnen voelen?

Een nieuwe papa of mama

Vaak leert iemand die gescheiden is en één of meer kinderen heeft, een nieuwe vriend of vriendin kennen. Ze gaan dan samenwonen of trouwen met elkaar. De kinderen krijgen dan een nieuwe vader of moeder. Zo iemand noemen we een stiefvader of stiefmoeder.

Vooraf stiefmoeders hebben een slechte naam. Het woordenboek geeft als betekenissen van *stiefmoeder*:

1. Tweede moeder met betrekking tot een kind uit een vorig huwelijk van de vader
2. Liefdeloze, hartvochtige moeder

Er zijn veel sprookjes over stiefmoeders die hun stiefkinderen slecht behandelen. Een minder bekende is deze:

De boze stiefmoeder

Betje en Jantje hebben een vader en een stiefmoeder. Zodra ze in huis komt, merken de kinderen dat ze niet aardig tegen hen en tegen vader doet. Ze is zuur tegen vader, scheldt op Betje. Ook slaat ze Jantje en sluit haar op de zolder op. Daarom is hij bang voor haar.

Op een dag koopt ze een mand vol appels. Jan houdt van appels. Om Jan te plagen, geeft ze er Betje nu en dan een. Ze moet het onmiddellijk opeten want anders zou ze er Jantje nog een stuk van geven.

Op een vrijdag zijn vader en Betje niet thuis. Stiefmoeder zegt tegen Jantje: "Wil je een mooie rode appel hebben?"

"Heel graag moeder," zei Jan. Hij vindt het raar dat stiefmoeder het dat vraagt.

"Ga dan naar de zolder en zoek er maar een uit; ze liggen in de grote kist."

Jantje doet dat. Maar hij kan de zware deksel van de kist niet alleen optillen. Stiefmoeder komt ook naar boven en doet de deksel omhoog. Als Jantje zich voorover buigt om een appel te pakken, laat ze de deksel dichtvallen. De deksel snijdt Jantjes keel door. Diens hoofd ligt in de kist en diens lichaam ligt ernaast. Dan snijdt stiefmoeder het lichaam in stukken en maakt er soep van. Als vader en Betje thuis komen, is de soep klaar.

"Waar is Jan?" vraagt vader, "heeft die weer straf?"

"Hij zit in zijn vel, als hij niet gestroopt is," zegt stiefmoeder.

Na de maaltijd moet Betje de botjes weggooien. Ze brengt ze naar een lindeboom, want ze denkt dat Jantje op zolder zit en als ze bij de boom staat, kan ze hem achter het zoldervenster zien. Maar ze ziet Jantje niet. Ook daarna laat Jantje zich niet zien. Vader en Betje zijn daar zeer bedroefd om.

De volgende dag komt er vanuit de lindeboom een vogeltje vliegen. Hij gaat op de vensterbank zitten. Hij zingt:

"Riktiktik hier ben ik,
riktiktik, hier ben ik."

"Het is de stem van Jantje," zeggen vader en Betje. Ze lopen naar het venster. Het vogeltje vliegt naar de schoorsteen en zingt met een bedroefd stemmetje:

"Mijn moeder heeft mij gedood,
mijn vader heeft mij gegeten,
mijn zusje heeft de botjes onder de lindeboom begraven,
en rikketikketik, hier ben ik."

En daarna:

"Vader, vader, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

"Vader, vader, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

"Vader, vader, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

Vader gaat onder de schoorsteen staan en krijgt een nieuwe hoed op zijn hoofd.

Als het weer vrijdag is, komt de vogel weer vanuit de boom aanvliegen en gaat hij op de vensterbank zitten. Dan vliegt hij op de schoorsteen en zingt:

"Mijn moeder heeft mij gedood,
mijn vader heeft mij gegeten,
mijn zusje heeft mij onder de lindeboom gesmeten,
en rikketikketik en hier ben ik."

Daarna roept hij:

"Betje, Betje, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

"Betje, Betje, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

"Betje, Betje, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

Betje gaat onder de schoorsteen staan en krijgt een gouden oorijzer op haar hoofd.

De volgende vrijdag komt de vogel voor de derde keer. Hij zet zich op de schoorsteen en zingt:

"Mijn moeder heeft mij gedood,
mijn vader heeft mij gegeten,
mijn zusje heeft mij onder de lindeboom gesmeten,
en rikketikketik en hier ben ik."

Nu roept hij ook weer:

"Moeder, moeder, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

"Moeder, moeder, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

"Moeder, moeder, kom hier is"

"Jan, Jan, wat moet ik?"

Stiefmoeder gaat onder de schoorsteen staan. Ze denkt dat ook zij een mooi geschenk zal krijgen. Maar ze krijgt een molensteen om haar hoofd en valt dood neer.

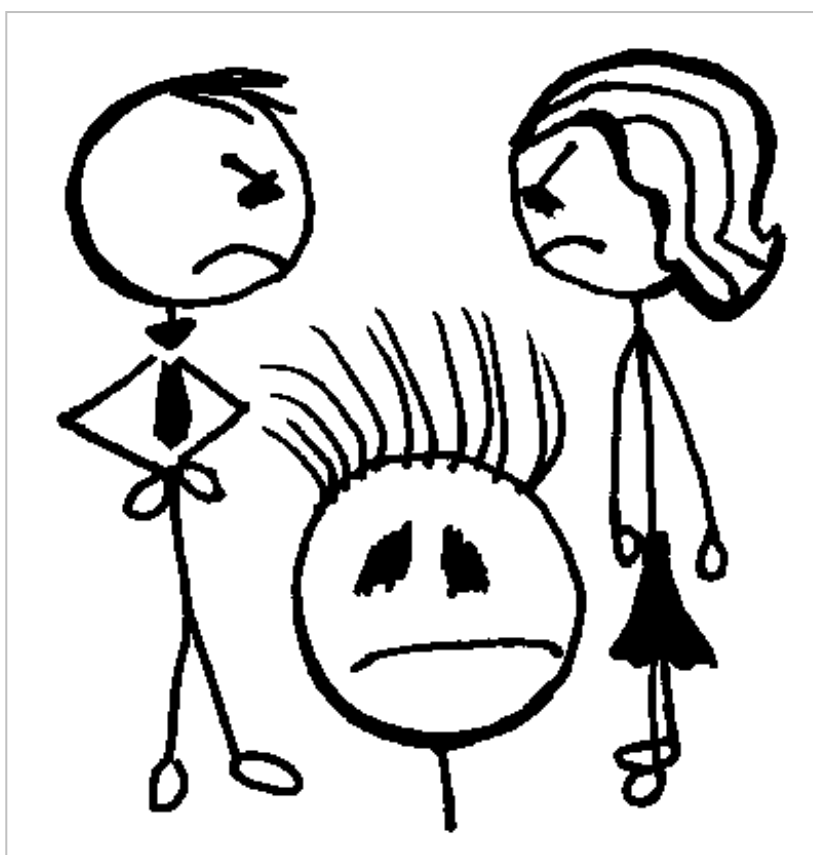

1. Kun je behalve na het uit elkaar gaan van je ouders op een andere manier een stiefouder krijgen?
2. Ken je nog een ander sprookje of verhaal met een stiefouder? Lees het verhaal en schrijf op:
 - a. Wat gebeurt er in dat sprookje of verhaal?
 - b. Krijg je een goede of een slechte indruk van de stiefouder in het verhaal?
3. Klassengesprek: Denk je dat stiefouders in werkelijkheid net zo zijn als in sprookjes en andere verhalen?

Sprookjesfiguur dat van haar boze stiefmoeder altijd moest poetsen

Verliefd, verloofd, getrouwd / samenwonend

Op dit werkblad laten we zien hoe mensen die verliefd op elkaar zijn, samen door het leven gaan. Als ze één of meer kinderen krijgen, brengt dat verplichtingen met zich mee jegens de kinderen.

1. -
2. -
3. Trouwen voor de kerk. Dit is niet verplicht. Je kunt wel trouwen voor de wet en niet voor de kerk, maar andersom niet.
4. Als een stel één kind heeft, zijn er drie mogelijkheden:
 Man + vrouw → kunnen allebei de biologische ouders van het kind zijn
 Man + man → hiervan kan hooguit één de biologische ouder van het kind zijn
 Vrouw + vrouw → hiervan kan hooguit één de biologische ouder van het kind zijn.
 Het kind kan een adoptiekind zijn. Sommige echtparen die geen kinderen kunnen krijgen, adopteren een of meer kinderen.
5. Iedere leerling schrijft drie rechten op. Daarna vraagt u wat de leerlingen hebben opgeschreven. Naast het recht op een naam (en nationaliteit) vermeld in Artikel 9 van het Kinderrechtenverdrag zijn er onder andere het recht op gezondheidszorg en onderwijs. De Nederlandse tekst van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind is te vinden op <http://www.cmo.nl/platform-mre/rvhk.html> en op leerling-niveau op <http://www.cmo.nl/platform-mre/ll-rvhk.html>.

Kind tussen twee ouders

Als een stel met kinderen uit elkaar gaat, verandert daardoor het leven van de kinderen sterk. Ouders, hulpverleners en soms ook de rechterlijke macht moeten in overleg met elkaar de voor alle partijen meest passende vorm zien te geven aan die verandering. In de praktijk lukt dat niet altijd en voelt één of meer partijen zich benadeeld.

1. Redenen om een gescheiden ouder te beletten zijn of haar kind te bezoeken, kunnen ondermeer zijn: herhaalde mishandeling, seksueel misbruik, verwaarlozing, overmatig gebruik van alcohol of drugs en een geestesziekte.
2. Vooral in groep 8 zijn sommige leerlingen vanwege hun leeftijd wettelijk bevoegd om hun zegje te doen over omgangsregels en verzorging door hun ouders als die uit elkaar gaan en daarbij de hulp inroepen van een rechter. Met deze stelopdracht kunnen leerlingen zich uitspreken over hun huidige situatie thuis en over wat eraan veranderd dient te worden als ze zich daar niet prettig bij voelen.

Een nieuwe papa of mama

Kinderen van gescheiden ouders krijgen een stiefvader of –moeder als één van hun ouders hertrouwt of gaat samenwonen. In sprookjes en andere verhalen komt soms een stiefouder voor en die speelt daar meestal een negatieve rol in. Dit stereotype beeld van stiefouders toetsen leerlingen aan de praktijk.

1. Als één van de ouders overlijdt en de andere hertrouwt of gaat samenwonen, wordt de nieuwe partner van de overblijvende ouder de stiefvader of –moeder van de kinderen.

2. Deze opdracht is een groepsopdracht die ook buiten schooltijd kan worden uitgevoerd. U kunt de verhalen van de leerlingen op een prikbord aanbrengen zodat iedereen ze kan lezen. Ook kunt u de leerlingen een strip laten maken van het verhaal dat ze uitgekozen hebben. De bekendste voorbeelden van verhalen met een stiefouder zijn Sneeuwwitje en Assepoester. In deze sprookjes komt een boosaardige stiefmoeder voor.
3. Sommige leerlingen hebben een stiefouder. Die kunnen tijdens het klassengesprek vertellen of ze gelukkiger zijn of juist minder gelukkig, sinds ze die stiefouder gekregen hebben.

Meer informatie op internet

http://www.kinderrechten.nl/site/?page=jeugd_home&template=jeugd_standard
Nederlandse Versie van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties op leerling-niveau.

<http://www.dwazevaders.nl/>
Homepage van de Stichting Dwaze Vaders

<http://www.kidkids.nl/juridisch.html>
Website met juridische informatie over samenleven/samenwonen, het burgerlijke huwelijk, ouderschap en verzorging van kinderen

<http://www.digischool.nl/ckv1/literatuur/sprookje.htm>
Website voor scholieren over sprookjes

<http://www.valentijnsdag.net/>
Als het nog goed is..... alles over Valentijnsdag

<http://www.stichtingstiefmoeders.nl/800x600/index.php?module=basis&menuid=94>
Niet alle stiefmoeders zijn boos...